

На седницата одржана на 23 декември 1993 година, македонското Собрание донесе одлука за стапување на Република Македонија во членство на НАТО.

Неодамна Алијансата ни испрати "корпа", а од Министерството за одбрана велат дека ваквата одлука (нема да бидеме членка од 2006 година) не треба да ја сфаќаме трагично, зашто ние правиме реформи во одбраната, пред сè, за потребите на сопствената земја.

Пишува: Жаклина МИТЕВСКА

По студениот туш од Алијансата дека земјите-аспиранти сè уште не се подготвени за прием, односно дека нашава држава и другите земји од Балканот ќе можат кон неа да се приклучат во 2008 година, веќе почнаа да струјат информации во смисла на тоа дека заедно со Македонија, Хрватска и Албанија (Јадранската група), во НАТО ќе влезе и Украина. Меѓутоа, Македонија, барем како што велат нашите политичари, во однос на Албанија и на Хрватска, предничи во делот на одбраната, и затоа најдобро е индивидуално да не вреднуваат, а не да не врзуваат со регионална соработка. Во тој контекст, се поставува прашањето што се случува со Украина, која е на почетокот од реформите, односно дали

таа земја ќе биде одлучувачка при нашето зачленување во НАТО, бидејќи искуството покажува дека досега ниту една држава како единка не влегла во Алијансата? Нашите извори коментираат дека одговорот можети треба да се бара во периодот на Студената војна. Всушност, по Втората светска војна, Источна и Западна Европа беа разделени поради идеолошките и политичките определби. Тогаш беше формиран НАТО, а земјите кои го основаа се обврзаа на меѓусебна одбрана во случај на воена агресија против било која од нив. Во текот на Студената војна улогата и целите на НАТО беа јасно дефинирани, бидејќи постоеше закана од Советскиот Сојуз. Денес, со евентуалното вклучување на Украина во НАТО, Алијансата

би се доближала до Русија и би создала тампон зона.

Според неофицијални информации, одложувањето за прием на членки на НАТО се должи и на тоа што има потреба од трансформација на Алијансата и средување на односите меѓу Вашингтон и ЕУ, на што целосно ќе биде посветен Самитот кој ќе се одржи идната година. Нашите извори коментираат дека ваквите сознанија потекнуваат од разговорите со компетентните луѓе во Брисел, поточно дека 2006 година ќе биде посветена на внатрешните реформи на Алијансата.

НАТО е политичко-одбранбена структура, која има одредени проблеми кои треба да си ги реши. Претпоставуваме, велат изворите, дека добар дел од проблемите се однесуваат и на оние кои ги имаат со новите членки - персонал, пари, опремување. Исто така, треба да се разгледаат и односите на соработка меѓу Вашингтон и ЕУ.

СОЈУЗ

Северноатлантскиот пакт - НАТО, како воено-политички сојуз, е основан во периодот на Студената војна, на 4 април 1949 година, со потпишување на Меѓудржавниот договор за формирање на Сојузот, по иницијатива на САД, а во него влегле: Белгија, Данска, Франција, Италија, Исланд, Канада, Луксембург, Холандија, Норвешка, Португалија, Англија и САД. Подоцна, во 1952 година пристапиле Грција и Турција, а 1955 година и СР Германија. САД на Пактот му дале нагласена воено-политичка компонента, настојувајќи со ваков притисок, како супер сила да влијаат врз разрешувањето на политичките проблеми во Европа. Ангажирајќи ги силите кои биле во постојаниот состав, а особено преку сопствената воено-техничка надмоќ, САД остварувале силно влијание врз останатите држави-членки. Највисок орган е Советот составен од министрите за надворешни работи - одбрана или финансии. Со него претседателствува генералниот секретар. Највисоко воено тело е Воениот комитет, кој

го сочинуваат началниците на ГШ на државите-членки. На ова тело му се подредени четири команди: Команда за Европа - SHAPE со седиште во Париз до 1976 година, а од тогаш во Брисел; Команда за Атлантискиот Вашингтон; Команда за Ла Манш; и Команда за Медитеран. На Командата на Европа ѝ се потчинети командите за Северна Европа, за Централна Европа, за Јужна Европа и за Средоземно Море. Последниве две команди се лоцирани во Неапол. Вооружените сили на САД се стационирани на територии од одделни држави-членки на НАТО, според проценката и потребата на Вашингтон. Во тие држави САД имаат свои ракетни и воздухопловни бази и гарнизони. Во командите на овие бази и гарнизони се наоѓаат разузнавачки и контраразузнавачки служби, не само за обезбедување на истите туку и за делување кон домаќините и третите земји. Со Статусот на НАТО е одредено секоја команда во својот состав да има и разузнавачко одделение. Со тој акт се одредуваат задачите на оваа разузнавачка установа, која има наднационален карактер. Разузнавачкото одделение го сочинуваат претставници на разузнавачките служби од државите-членки. Статутот ги обврзува разузнавачките служби на членките на Пактот да вршат размена на податоци и извештајување и тоа на сите нивоа, без посебни формалности и протоколи. За престојот на американските вооружени сили на подрачјето на одделни држави-членки на НАТО за користење на базите и на инфраструктурата, како што објаснува проф. Иван Бабановски, САД плаќаат повеќе десетици милијарди долари. Во договорите со матичните држави посебно се зацртани обврските - сите потреби за базите и за составот да се набавуваат во земјата-домаќин, единствено може да се внесува вооружување и воена опрема. Сите други обврски и давачки се плаќаат во домицилната држава.

Ули Кремер, член на Управниот совет на Институтот за истражување на мирот во

Хамбург, поставува хипотетичко прашање: Зошто земјите на НАТО издвојуваат такви огромни суми за оружје кога против себе веќе го немаат Варшавскиот пакт? Одговорот го дава во содржината на неговата нова книга "Нов НАТО - нови војни", при што ги приложува податоците дека годишните воени трошоци на НАТО изнесуваат 58 отсто од вкупните воени трошоци во светот. За каква концентрација на оружје се работи говори и податокот дека во НАТО-членките живеат 12,5 отсто од светското население. За споредба, Руската федерација годишно троши 10 отсто, НР Кина издвојува 3,9 отсто, Ирак 0,3 проценти од вкупните светски издатоци за вооружување. Со распаѓањето на ВД, новиот НАТО ја добива улогата на "светски полицаец" и интервенционист, кој мора

Франција - 6, Англија - 5 проценти (Јапонија 12,5, а Русија 9,4) и ако тие редовно не се плаќаат, Обединетите нации ќе немаат пари за организирање скапи мировни и други акции, и тука веднаш се уфрла НАТО со своите огромни фондови. Воедно се пропагира и дека ООН не се способни да ги организираат мировните операции. Таков беше случајот со Сомалија во 1992/93 година. Имено, мисијата беше неуспешна, бидејќи 'мировните сили' (американски и германски) се судриле со населението, при што имало голем број жртви и на двете страни, повеќе од 10.000 загинати. Тогашниот американски претседател Клинтон рекол дека мисиите треба поинаку да се организираат. И, навистина, наскоро имаше измени, што се покажа во Босна".

Од тогаш, пишува Кремер,

продажбата на оружје. Земјите кои влегуваат во НАТО мораат да ги вооружуваат своите армии според одредбите и стандардите на Алијансата. Пресметано е дека во наредните години Чешка, Полска и Унгарија ќе потрошат 40 милијарди долари за вооружување, со тоа што за постојаното стационирање на НАТО трупите во овие земји трошоците би изнесувале 110 милијарди долари. Парите за оваа намена мора да ги обезбедат земјите кои пристапуваат кон Пактот.

КАДЕ Е ДРЖАВАВА?

Каде е Македонија во однос на интегрирањето во НАТО? На 18 октомври во Брисел нашата држава треба да ја претстави годишната програма 2005 - 2006 година за членство во НАТО. Во вто-

вилниот дел од Министерството за одбрана е трансформиран во Агенција за заштита и спасување каде преминаа околу 200 луѓе. На почетокот на октомври ќе почне да функционира и Центарот за управување со кризи, во кој ќе преминат 280 цивили и воени лица. Кога станува збор за редукција на персоналот, во Министерството се развиени многу програми. Најважна е програмата за враќање на воените лица во цивилен живот, која е во фаза на разработка и имплементација. Следно на кое се работи е соодветна и правична застапеност на етничките заедници. И во однос на ова прашање постои голем прогрес, па така до крајот на 2007 година, ќе бидат примени околу 20 проценти припадници на етничките заедници (албанската) со средно образование, што

НАТО ЈА "ОТКАЧИ" МАКЕДОНИЈА ЗА ДА ЈА "ЗАКАЧИ" УКРАИНА!

да ја брани економско-политичката надмоќност на западните индустриски земји во цел свет, дури и со оружје. Во согласност со таквата улога се дефинира и новиот противник на западните земји - тоа се сите оние кои можат да ги загрозат безбедносните интереси на развиеното малцинство.

"Особено битен аспект на оваа нова улога на НАТО - како што посочува и Бабановски - претставува инструментализацијата на сите меѓународни институции но, пред сè, на ООН, која станува само еден од помошните лостови на овој воен сојуз, исто онаков каков што е случајот и со ОЕБС. На кој начин НАТО ја претворил ООН во свој помошен орган? Главно на тој начин што на светската организација ѝ го намалил буџетот. Еве, зошто земјите од Запад издвојуваат најмногу средства за работа на ООН: САД - 25 отсто, Германија - 9,

За односите меѓу НАТО и Еврокорпусот Кремер пишува дека во релациите на безбедноста постои соработка меѓу САД и Европа, но и големо соперништво. Предноста на Америка во однос на Европа е во сателитската опрема: застарените француски Спот сателити "регистраат детали од 20 метри", а најновите американски сателити стационирани есента 1997 година, од "10 сантиметри". Радарските базирани американски и руски сателити можат дванаесет години ноќе и по лошо време да даваат фотоснимки.

всушност почнува новата интервенционистичка фаза на оваа воена Алијанса. Агажирањето на Западот во Сомалија и на Косово се одвивало според слични "сценарија". И во Сомалија се интервенирало врз база на "влошената хуманитарна состојба", па била нужна "итна испорака на помошта". Дури 80 отсто од упатената помош не пристигнувала до корисниците, иако Сомалиската полумесечина и Црвениот крст го тврделе спротивното (10-20 отсто губитоци).

Кремер го наведува и огромниот прилив на пари од

рото поглавје, кое се однесува на одбраната, се презентирани нашите достигнувања во измината година, но и плановите на кои ќе работиме наредната. Прв проблем е редукцијата на персоналот во Министерството за одбрана и во Армијата, која веќе е почната. Завршувајќи одредени курсеви околу 1.500 офицери и подофицери преминаа во граничната полиција и денес тие се професионални гранични полицајци. Потоа следува прашањето за пензионирање, предвидено со Законот за служба во Армијата. Ци-

е задоволувачка бројка, додека за високото образование, бидејќи станува збор за специфична струка, за заедниците постои подолгорочен план во Армијата - тие да бидат вработени до 2013 година. Во согласност со стратешкиот одбранбен преглед, каде е предвидена нова структура на силите на Армијата, се работи на нејзина трансформација. Како што велат од Министерството за одбрана, станува збор за мала добро обучена Армија, која ќе може да одговори на новите предизвици. Се укинуваат голем број резервни бригади и единици, а до крајот на 2007 година ќе имаме целосна професионална армија. Во 2007 година ќе се укине служењето воен рок и Армијата ќе биде 100 проценти професионална и способна да одговори на мисиите кои се предвидени согласно нашиот стратешки одбранбен преглед.

"Согласно нашите нови планови почнавме со трансформација на единиците, а веќе функционира и здружената оперативна команда која се наоѓа во Куманово. Се размислува и на зголемувањето на мисиите кои учествуваат надвор од државата. Како што е познато, учествуваме во мировната мисија во Ирак со 32 војника, тоа е еден пешадиски вод од специјалните сили. Втората мисија е во Авганистан, таму имаме 19 војници, односно две пешадиски одделенија. Имаме и мешовит заеднички медицински тим (Македонија, Албанија, Хрватска), кој се наоѓа во Кабул и им помага на локалното население и на единиците кои се таму. Овој тим е во составот на грчкиот контингент. Владата размислува во Ирак да испрати 10 наши офицери, кои според плановите на НАТО треба да помогнат во обучувањето на идните сили кои ги создава иракската држава. Во најскоро време, некаде до крајот на оваа година, ќе се донесе одлука за одење на СИБРИК бригадата во Авганистан, каде учествуваме со една инженеринска чета. Постои размислување со еден или со два офицера да учествуваме во КФОР на Косово, но тоа е политичка одлука", вели Васил Зимбаков, државен советник во Министерството за одбрана, за политика, планирање и меѓународна соработка и цивилна одбрана и додава: "Со усвојувањето на концептот за одбрана и безбедност, фактички ги донесовме нашите планови, стратешкиот одбранбен преглед. Првата фаза беше политичката рамка која ја донесе Владата на РМ, со која се согласија сите партии кои учествуваат во власта, вклучувајќи ги и албанските партии, дека тоа што овде е зацртано треба да го правиме во иднина. Втората фаза беше уредување на структурата на силите на Министерството и на Армијата, персонална политика, нивно опремување, логистика, обука по стандарди на НАТО. Порано имавме голема структура на Армијата, тоа беше повеќе, да не речам, структура на харти-

ја. Имавме нереални планови, во прво време околу 60.000 резервен состав, кој го намаливме на 40.000 и на крај дојдовме до 4.500 резервни сили. НАТО бара да се има подготвена и обучена војска, која секогаш ќе биде подготвена за мисии, а штом сте во тоа друштво треба да имате стандарди. Единиците мора да бидат согласно нашите потреби, но и со стандардите на НАТО. Односот на резервниот и на активниот состав е 8.000 (цивилниот и воениот дел), а резервниот состав е некаде 4.500, со тоа што кога ќе станеме членка на НАТО ќе го сведеме на 1.500 луѓе. Сега засега би требало да имаме вкупно 12.000 активен и резервен состав. За сè тоа мора да се има и одредени ресурси. Сега во одбраната имаме реални пла-

маневрирање и во ноќни услови. Значи, ги усовршуваме хеликоптерите Ми-24, а се ослободуваме од авионите сухои-25".

Зимбаков потенцира и дека правиме измени на Законот за одбрана и на Законот за служба во Армијата. Законот за одбрана го усогласуваме со Законот за заштита и спасување и со Законот за управување со кризи. Дел од ингеренциите кои беа во Министерството за одбрана сега се во овие служби. Постои предлог Владата да ги донесува одлуките при испраќање наши војници во мировни мисии, а не Собранието, бидејќи така е во повеќе земји од НАТО.

"И Воената болница е дел од реформите, нејзините капацитети се преголеми. Имаме две проекции, едната е 2/3

ВАСИЛ ЗИМБАКОВ

нови кои се засноваат на нашите потреби и можности".

Во однос на техничката опременост - објаснува Зимбаков - имавме донаци од многу земји, различна опрема и тоа значително застарена. Имаше атрилериско вооружување, моторни возила... Но, тоа беше опрема која не може да одговори на денешните потреби. За тенковите Т-55 беа потребни многу средства за одржување, и не беа по стандардите на НАТО. Сите земји кои ги имаа ги уништуваа, вклучувајќи ја и Бугарија која ни ги донираше. Се ослободивме од нив, а набавуваме и нова опрема која одговара на нашите планови за лесно вооружување. Се работи и на модернизација на хеликоптерите, сега 4, а до крај на годината целосно ќе бидат модернизирани 6 за

да останат во Министерството за одбрана согласно нашиот стратешки одбранбен преглед, а втората е мастер план 'норвак', изработен заедно со норвешка агенција. Вториот предлог е уште поригорозен: 2/3 да премине во цивилно здравство, а 1/3 да остане во одбраната. Одлуката треба да се донесе во најскоро време. Правиме реформи и во военото образование. Имаме Воена академија, команда за обука, центар за обука на цивилната структура, Џозеф Крузо во касарната 'Гоце Делчев', потсектор за цивилна одбрана. Веќе не се запишуваат студенти на Академијата, можеби по некое време ќе има потреба, но сакаме таа да остане и да работи во врска со стратешките истражувања", потенцира Зимбаков.

Натовското пролонгирање за Македонија го поттикнува прашањето што ако навистина тоа е базирано на политичка одлука, и ако сега ни забележуваат за реформите во правосудството, корупцијата итн., тогаш што ќе се случи во 2008 година доколку не ги решиме другите проблеми, а исполниме сè што е предвидено за Армијата. Зимбаков вели дека прашањето е политичко, но смета дека во 2008 година ќе ги совладаме проблемите кои ги потенцираат нашите западни пријатели (во правосудството, криминалот...).

"Инаку, западните пријатели и немаат некои поголеми забелешки во делот на одбраната, а и од нашите контакти со новите членки на НАТО гледаме дека и тие не ги решиле сите проблеми. Ние во НАТО одиме со реални планови и тие тоа го следат. Ако сте се декларирале дека ова е вашиот план и имате материјални и финансиски ресурси, тие го прифаќаат тоа", коментира Зимбаков.

Сепак, бидејќи ќе се намалуваат активниот и резервниот состав тогаш дали, ако не ни се случи нешто непредвидено, ќе бидеме способни да се одбраниме?

"Тој елемент го имавме во нашата концепција за одбрана и безбедност и кажавме зошто Македонија во последните 10 години нема опасност од напад од друга држава. Албанија е кандидат за членка на НАТО, ние имаме добри односи со неа и таа не би направила агресија, Грција е членка на НАТО, аспират за членка на НАТО, Бугарија, Србија е аспират за Партнерство за мир. Ако станете членка на НАТО се решава дилемата, членките на Алијансата меѓу себе не се напаѓаат. А според новата проекција на Армијата и полицијата, сметаме дека со овие бројки можеме да одговориме ако нешто ни се случи".

Сепак, заклучува Зимбаков, не треба трагично да ја сфаќаме одлуката дека во 2006 година нема да станеме членка на НАТО, ние правиме реформи во одбраната, пред сè, за потребите на сопствената земја.